

OBSAH

1. Krystalický stav

1.1.	Krystalický stav pevných látek	17
1.2.	Elementární buňky a Bravaisovy mřížky	20
1.3.	Millerovy indexy	24
1.4.	Difrakce rentgenového záření prostou prostorovou mřížkou podle Laueho	26
1.5.	Rentgenová difrakce podle Bragga	28
1.6.	Atomový rozptylový faktor	29
1.7.	Souvislost intenzity difraktovaného záření a rozmístění atomů v základní buňce	31
1.8.	Experimentální metody rentgenové difraktografie	34
1.9.	Difrakce elektronů krystalem	35
1.10.	Difrakce neutronů krystalem	36
1.11.	Meziatomové síly a klasifikace pevných látek	38
1.12.	Anizotropie fyzikálních vlastností monokrystalů	42

2. Měrné teplo pevných látek a kmity mřížky

2.1.	Měrné teplo za stálého objemu a za stálého tlaku	46
2.2.	Různé teorie měrného tepla mřížky	48
2.3.	Selhání klasické teorie	49
2.4.	Einsteinova teorie měrného tepla	49
2.5.	Kmitové stavy spojitého prostředí	52
2.6.	Debyeovo přiblížení	55
2.7.	Bornův způsob ohraničení frekvenčního spektra	59
2.8.	Pružné vlny v nekonečném lineárním řetězci stejných atomů	60
2.9.	Kmity konečného lineárního řetězce stejných atomů	62
2.10.	Ekvivalence kmitového stavu a harmonického oscilátoru	65
2.11.	Měrné teplo lineárního řetězce stejných atomů	66
2.12.	Kmitové stavy dvojjatomového lineárního řetězce	68
2.13.	Kmitová spektra a měrné teplo trojrozměrných mřížek	70

3. Některé vlastnosti kovových mřížek

3.1.	Struktura kovů	74
3.2.	Mřížkové poruchy a konfigurační entropie	76
3.3.	Počet vakancí a intersticiálů jako funkce teploty	78
3.4.	Vznik mřížkových poruch v kovech	81
3.5.	Intersticiální difúze v kovech	83
3.6.	Vlastní difúze v kovech	88
3.7.	Chemická difúze v kovech; Kirkendallův jev	89

3.8.	Elastické konstanty kovů	92
3.9.	Plastická deformace kovů	95
3.10.	Výklad skluzu; dislokace	97
3.11.	Pohyb dislokací vlivem homogenního smykového napětí; hustota dislokací ...	100
3.12.	Hranové a šroubové dislokace	102
3.13.	Napěťová pole kolem dislokací	105
3.14.	Interakce mezi dislokacemi	107
3.15.	Odhady hustoty dislokací	109
3.16.	Frankův-Readův zdroj dislokací	112

4. Některé vlastnosti jednoduchých slitin

4.1.	Intersticiální a substituční tuhé roztoky	116
4.2.	Závislost vzájemné rozpustnosti na teplotě	117
4.3.	Hume-Rotheryho elektronové sloučeniny	119
4.4.	Superstruktury	121
4.5.	Uspořádanost na dlouhou vzdálenost podle Bragga a Williamse	123
4.6.	Teorie uspořádanosti na krátkou vzdálenost	126

5. Mřížková energie iontových krystalů

5.1.	Úvodní poznámky	129
5.2.	Základní předpoklady Bornovy teorie	129
5.3.	Výpočet exponentu v potenciálu odpuzivých sil ze stlačitelnosti	132
5.4.	Závislost exponentu v potenciálu odpuzivých sil na elektronové konfiguraci ..	133
5.5.	Vypočtené a naměřené hodnoty mřížkové energie	133
5.6.	Stabilita struktur a iontové poloměry	137
5.7.	Zpřesnění Bornovy teorie	140

6. Dielektrické a optické vlastnosti izolátorů

Část A. Statická pole

6.1.	Makroskopický popis statické permitivity	145
6.2.	Statická elektronová a iontová polarizovatelnost molekul	146
6.3.	Orientační polarizace	150
6.4.	Statická permitivita plynů	151
6.5.	Vnitřní pole podle Lorentzovy teorie	153
6.6.	Statická permitivita pevných látek	155

Část B. Střídavá pole

6.7.	Komplexní permitivita a dielektrické ztráty	160
6.8.	Dielektrické ztráty a relaxační doba	161
6.9.	Klasická teorie elektronové polarizace a optické absorpce	166

7. Iontová vodivost a difúze

7.1.	Mřížkové poruchy v iontových krystalech	172
7.2.	Hydratační energie iontů	176
7.3.	Aktivační energie vzniku poruch v iontových krystalech	178
7.4.	Příklad vlastní difúze v alkalických halogenidech	180
7.5.	Výklad difúze v alkalických halogenidech	183
7.6.	Iontová vodivost v „čistých“ alkalických halogenidech	187
7.7.	Iontová vodivost v alkalických halogenidech s dvojmocnými příměsemi	189

8. Feroelektrika

8.1.	Obecné vlastnosti feroelektrických látek	195
8.2.	Klasifikace a vlastnosti charakteristických feroelektrik	197
8.3.	Dipólová teorie feroelektričnosti	202
8.4.	Námítky proti dipólové teorii	205
8.5.	Posunutí iontů a chování BaTiO_3 nad Curieovou teplotou	206
8.6.	Teorie spontánní polarizace BaTiO_3	208
8.7.	Termodynamika feroelektrických přechodů	211
8.8.	Feroelektrické domény	216

9. Teorie volných elektronů v kovech

9.1.	Nesnáze klasické teorie	220
9.2.	Model látky s volnými elektrony	221
9.3.	Fermiho-Diracovo rozdělení	221
9.4.	Elektronové měrné teplo	225
9.5.	Paramagnetismus volných elektronů	226
9.6.	Termoemise elektronů z kovů	229
9.7.	Rozdělení energie emitovaných elektronů	232
9.8.	Zvýšení elektronové emise z kovů působením vnějšího pole	234
9.9.	Změny výstupní práce vyvolané adsorbovanými atomy	237
9.10.	Kontaktní potenciál mezi dvěma kovy	239
9.11.	Fotoelektrický jev u kovů	241

10. Pásová teorie pevných látek

10.1.	Úvodní poznámky	247
10.2.	Blochova věta	248
10.3.	Kronigův-Penneyův model	252
10.4.	Pohyb elektronů v jednorozměrném prostoru podle pásové teorie	256
10.5.	Rozdíl mezi kovy, izolátory a vlastními polovodiči	259
10.6.	Pojem „díry“	261
10.7.	Pohyb elektronů v trojrozměrné mřížce	261
10.8.	Metoda těsné vazby	265
10.9.	Aplikace na případ prosté kubické mřížky	269

10.10.	Brillouinovy zóny; hustota stavů; překryv energetických pásů	272
10.11.	Pásová struktura kovů	276
10.12.	Hustota stavů a měkká rentgenová emisní spektra	277
10.13.	Metoda Wignerova-Seitzova a kohezni energie kovů	278
11. Vodivost kovů		
11.1.	Některé charakteristické vlastnosti elektrické vodivosti kovů	284
11.2.	Jednoduchý model ustáleného stavu; unášivá rychlost a relaxační doba	285
11.3.	Boltzmannova transportní rovnice	287
11.4.	Sommerfeldova teorie elektrické vodivosti	290
11.5.	Střední volná dráha v kovech	292
11.6.	Kvalitativní rozbor vlastností měrného odporu	294
11.7.	Popis tepelného rozptylu jako srážek elektronů s fonony	298
11.8.	Elektrická vodivost za nízkých teplot	301
11.9.	Tepelná vodivost izolátorů	303
11.10.	Tepelná vodivost kovů	307
11.11.	Hallův jev v kovech	309
12. Rozdělení elektronů v izolátorech a v polovodičích		
12.1.	Fermiho rozdělení	313
12.2.	Jednoduchý model izolátoru	314
12.3.	Zpřesněný model izolátoru a vlastního polovodiče	315
12.4.	Modely příměsového polovodiče	318
12.5.	Termoemise u polovodičů	321
12.6.	Degenerace elektronového plynu v polovodičích	323
13. Valenční polovodiče		
13.1.	Úvodní poznámky	325
13.2.	Některé vlastnosti prvků čtvrté grupy	326
13.3.	Vodivost a Hallův jev u polovodičů s jedním druhem nositelů náboje	332
13.4.	Pohyblivost a Hallův jev při různých rozptylových dějích	334
13.5.	Srovnání s experimentem	337
13.6.	Plochy konstantní energie a efektivní hmota u křemíku a germania	340
13.7.	Doba života a difúze minoritních nositelů	346
13.8.	Polovodivé sloučeniny	350
14. Usměrňovače a tranzistory		
14.1.	Usměrňovací vlastnosti valové vrstvy mezi dvěma kovy	353
14.2.	Schottkyho teorie styku kovu s polovodičem	354
14.3.	Teorie usměrňování s jedním druhem nositelů	356

14.4.	Povrchové stavy v polovodičích	359
14.5.	Teorie usměrňování se dvěma druhy nositelů	361
14.6.	Usměrňovač s přechodem p-n	362
14.7.	Tranzistory	365
15. Elektronové vlastnosti alkalických halogenidů		
15.1.	Optické a tepelné buzení elektronů v iontových krystalech	370
15.2.	Horní zaplněný pás a vodivostní pás v iontových krystalech	372
15.3.	Ultrafialové spektrum alkalických halogenidů; excitony	375
15.4.	Příklad interakce elektron-díra u volných iontů	378
15.5.	Kvalitativní výklad vlivu mřížkových poruch na elektronové hladiny	378
15.6.	Krystaly s nestechiometrickým složením s přebytkem kovu	380
15.7.	Přeměna center F v centra F' a obráceně	386
15.8.	Fotoelektrická vodivost v krystalech s přebytkem kovu	389
15.9.	Fotoelektrický jev u alkalických halogenidů	392
15.10.	Koagulace center F a koloidy	394
15.11.	Hallův jev a pohyblivost elektronů	395
15.12.	Barevná centra vzniklá přebytkem halogenu	395
15.13.	Barevná centra vytvořená působením rentgenového záření	397
16. Luminiscence		
16.1.	Všeobecné poznámky	399
16.2.	Buzení a emise	400
16.3.	Mechanismus dosvitu	403
16.4.	Alkalické halogenidy aktivované thalliem	406
16.5.	Sírníkové luminofory	410
16.6.	Elektroluminiscence	413
17. Sekundární elektronová emise		
17.1.	Sekundární elektrony	418
17.2.	Experimentální výtěžkové křivky	420
17.3.	Elementární teorie sekundární emise; obecné výtěžkové křivky	423
17.4.	Srovnání elementární teorie s experimentem	427
17.5.	Závislost výtěžku sekundárních elektronů na úhlu dopadu	428
17.6.	Baroodyho teorie sekundární emise u kovů	430
17.7.	Vlnově mechanická teorie vzniku sekundárních elektronů	434
17.8.	Interakce při únikovém mechanismu; faktory určující vysoké a nízké výtěžky	438
17.9.	Vliv teploty na výtěžek sekundárních elektronů u izolátorů	440
17.10.	Možnost vlivu donorových hladin na výtěžek sekundárních elektronů a izolátorů	442

18. Diamagnetismus a paramagnetismus

18.1. Úvodní poznámky	445
18.2. Vznik trvalých magnetických dipólů	447
18.3. Diamagnetismus a Larmorova precese	450
18.4. Statická paramagnetická susceptibilita	452
18.5. Srovnání teorie a experimentálních výsledků u paramagnetických solí	455
18.6. Jaderný paramagnetismus	457
18.7. Hamiltonián elektronu v magnetickém poli	458
18.8. Princip adiabatické demagnetizace	459

19. Feromagnetismus, antiferomagnetismus a ferimagnetismus*Feromagnetismus*

19.1. Úvodní poznámky	463
19.2. Weissovo molekulární pole	465
19.3. Srovnání Weissovy teorie s experimentálními výsledky	467
19.4. Výklad Weissova pole	471
19.5. Kvalitativní poznámky o doménách	474
19.6. Anizotropní energie	477
19.7. Tloušťka a energie Blochovy stěny	478
19.8. Koercitivní síla a hysterese	480

Antiferomagnetismus

19.9. Úvodní poznámky	481
19.10. Model dvou podmřížek	482
19.11. Supervýměnná interakce	487

Ferimagnetismus

19.12. Struktura feritů	489
19.13. Nasycená magnetizace	489
19.14. Základy Néelovy teorie	490

20. Magnetické relaxační a rezonanční jevy*Paramagnetická relaxace*

20.1. Fenomenologický popis	495
20.2. Relaxační mechanismus	497
20.3. Spin—mřížková relaxace	498
20.4. Spin—spinová relaxace	501

Jaderná magnetická rezonance

20.5. Jaderné magnetické momenty	502
20.6. Podmínky rezonanční absorpce	503
20.7. Blochovy rovnice a komplexní susceptibilita	505
20.8. Vliv molekulárního pohybu na relaxační doby	509
20.9. Některé aplikace ve fyzice pevných látek	510
20.10. Určování jaderných magnetických momentů	513

Jiné rezonanční a relaxační jevy

20.11. Paramagnetická rezonance	514
20.12. Feromagnetická rezonance a relaxace	515
20.13. Frekvenční závislost počáteční permeability u feritů	516

Dodatek

A. Termodynamické podmínky rovnovážného stavu	520
B. Vlnově mechanický popis částice v potenciálové jámě	521
C. Nerozlišitelné částice a Pauliho princip	523
D. Fermiho statistika	525
E. Boltzmannův vztah	527

Doplňky k překladu

Doplňky k literatuře	529
Rejstřík	535